

VALPROGRAM för landsbygdspartiet Bondeförbundet vid Riksdagsmannavalet 1948

Ånyo går Sveriges folk till val för att ge uttryck åt sin vilja angående riktlinjerna för de närmaste årens politiska utveckling. De högt spända förhoppningar, varmed efterkrigstiden på många håll emotsågs ha endast delvis infriats. Det utrikespolitiska läget har sedan andra världskrigets slut karakteriserats av tilltagande spänning och osäkerhet. Förenta Nationerna ha hittills icke förmått utveckla sig till ett pålitligt instrument för fredens bevarande. Lika som hittills måste svensk utrikespolitik även för framtiden ha till uppgift att bevara vårt lands frihet och självbestämmanderätt såsom oundgänglig förutsättning för en sund och gagnelig inre utveckling.

Den neutralitetspolitik som sedan länge varit vägledande för svensk utrikespolitik, bör fullföljas. I överensstämmelse härmed bör samarbetet mellan de nordiska länderna utvecklas och stärkas.

Försvar och folkförsörjning.

Ett starkt försvar är en ofrånkomlig nödvändighet. De till försvaret anslagna medlen skola användas så, att största möjliga effektivitet uppnås. Den i produktionens intresse avkortade utbildningstiden måste rationellt utnyttjas med hänsyn till bristsituationen i världen måste produktionen av såväl livsmedel som andra för försörjningen viktiga varor kraftigt främjas.

Frihet och lagbunden ordning.

Vår fäderneärvda religion, vår rättsordning och vårt härpå grundade svenska kulturarv utgöra för vårt folk omistliga värden. Hem och familj äro av fundamental betydelse för folk och samhälle. De bärande grundsatserna för vår folkliga självstyrelse och medborgerliga frihet äro arv från fäderna som oförminskade måste bevaras åt framtiden. Åsiktsriktningar och partier, vilkas företrädare genom sina gärningar och meningsyttringar förneka dessa grundläggande värden, äro för vårt samhällsliv väsensfrämmande och böra effektivt bekämpas. Sveriges historia visar att bondeklassen städse fyllt en samhällsuppbärande uppgift och såsom det säkraste värdet för lag och rätt gett styrka och fasthet åt landets utveckling. Det är av största betydelse att landsbygdsbefolkningen även i framtiden kan fylla denna stora uppgift. Landsbygdspartiet bondeförbundet vill i klar överensstämmelse med sin hittills förda politik verka för samförstånd och samarbete mellan de åsiktsriktningar, som stå på den svenska folkfrihetens och det demokratiska styrelsesättets grund, till gemensamt arbete för lösande av dessa stora riksvårdande uppgifter.

Rättvisa och likställighet.

Landsbygdspartiet bondeförbundet arbetar för vårt svenska samhälles välfärd och förkovran liksom för rättvisa och likställighet mellan folkgrupperna. Vetenskaplig forskning till gagn för den andliga och materiella kulturutvecklingen bör av samhället kraftigt främjas. En rikare uppblomstring av vårt lands näringsliv med större allsidighet och förbättrad lönsamhet utgör förutsättningen för höjd kulturell och social standard. Landsbygden måste beredas med städer och tätorter likvärdiga ekonomiska, sociala och kulturella förhållanden. Bygdernas eftersatta folkgrupper, icke minst de som ha sin utkomst av jord- och skogsbruk ävensom av trädgårdsodling, fiske och jordbrukets övriga binärningar, måste erhålla bättre ekonomiska villkor.

Näringspolitiken.

Näringslivet bör bygga på enskild företagsamhet och på enskild företagssamhet och äganderätt såsom förutsättningar för ekonomisk utveckling och framåtskridande. Samarbetet mellan det fria näringslivet och dess organisationer å den ena sidan samt det allmänna bör så utformas att produktionen främjas och samhällsintresset tillgodoses. Effektiv kontroll utövas över skadliga monopol och truster. Näringslivets sunda utveckling kräver att vårt lands hundratusende enskilda företagare erhålla möjlighet att utan byråkratiskt statstväng fullfölja sin gagneliga verksamhet. Krisregleringarna åstadkomma i vissa avseenden en snedbelastning av näringslivet, vilket innebär att produktionen av viktiga nödvändighetsvaror eftersattes till förmån för mera lyxbetonade. Krisregleringarna böra snarast möjligt avvecklas. Förvaltningsapparatus oroande tillväxt samt den ökade byråkratiseringen undandraget alltmåra arbetskraft från direkt produktiv verksamhet. Denna utveckling måste hejdas, förvaltningens effektivitet höjas och arbetsformerna förenklas.

Stabilisering av penningvärdet.

Vårt lands av kriget skonade produktionsapparat och sparade valutatillgångar inneburo ett gynnsamt utgångsläge för handelspolitiken efter krigets slut. Utvecklingen har emellertid icke motsvarat förväntningarna.

Stort upplagda handels- och kreditavtal med främmande länder samt en omfattande import av delvis för produktionen och folkhushållet föga nödvändiga varor ha bidragit att öka de handelspolitiska svårigheter som förhållandena utomlands skapat. Möjligheterna att tillgodose behovet inom landet av viktiga förnödenheter ha därigenom beskurits och en allvarlig bristsituation har uppstått. Proportionen mellan köpkraft och tillgång på nyttigheter har väsentligt rubbats, så att en stark försämring av penningvärdet

inträtt.

Landsbygdspartiet bondeförbundet vill främja en stabilisering av priser och löner, så att ett fast penningvarde åstadkommes. Härvid förutsättes att produktionens omkostnader och priser komma att stå i skäligen relation till varandra.

Handelspolitiken.

Vår inhemska produktions behov av oundgängliga förnödenheter och råvaror måste tillgodoses. Våra handelsavtal med utlandet måste utformas så, att nyttiga och behövliga varor erhållas i utbyte mot vårt lands kvalitativt värdefulla och eftersökta exportprodukter. Vid utrikeshandels handhavande bör vidare tillser att hemmamarknadsnäringarnas berättigade intressen ej åsidosattas och att levnadsstandarden höjes för hela folket.

Skattepolitik och dyrortsgruppering.

Statsverkets stora utgifter nödvändiggör en sträng hushållning med allmänna medel. Beskattningen bör avvägas på ett sådant sätt, att den icke motverkar önskvärd företagsamhet samt sparandet. Statsbidragen till kommunala uppgifter böra avvägas med beaktande av skattetryck och skatteunderlag i förhållande till kommunernas invånarantal. Kommunernas andel i kostnaderna för av staten pålagda uppgifter graderas efter antalet skattekonor per invånare. Skatteintäkter från företag böra fördelas på de kommuner, från vilka underlaget för inkomsterna härrör, oavsett var företagsledningen är förlagd.

Fastighetsskatten avskaffas och kommunerna beredas ersättning genom en effektiv skatteutjämningsreform. Skattefria investeringsfonder för jordbruk och skogsbruk måste inrättas i likhet med vad som skett för övriga näringar.

Landsbygdspartiet bondeförbundet vidhåller sin uppfattning om dyrortssystemets fullständiga avskaffande. Bostadstilläggen till folkpensionärerna böra även komma landsbygdens pensionärer till del.

Om dyrtidstillägg på folkpensionerna även framdeles beslutas, böra dessa tillägg utgå till alla pensionärer utan behovsprövning.

Arbetsmarknaden.

Det är av betydelse, att arbetskraften icke drages bort från viktiga produktiva uppgifter och uppsuges av verksamhetsgrenar med umbärlig produktion. Pris- och lönepolitiken måste så föras att arbetskraften tryggas för ur folkhushållets synpunkt viktig produktion. Arbetslösheten är ett ont som bör effektivt förebyggas, men den "överfulla" sysselsättning som delvis genom åtgärder från statens sida främjats, har också medfört betydande svårigheter för vissa näringar och arbetsområden.

Jordbrukspolitiken.

Jordbrukspolitiken bör i enlighet med de av 1947 års riksdag fastställda riktlinjerna snarast inriktas på en sådan prissättning, att likvärdighet i ekonomisk standard mellan jordbruk och andra näringar uppnås.

Därvid böra familje- och bondejordbrukets förhållanden vara normgivande samt småbrukets ekonomiska villkor särskilt beaktas. Skyddet mot pristryckande konkurrens från den utländska marknaden bör taga formen av åtgärder, som icke inkräcka på jordbrukarnas frihet att planera sin egen produktion. Rationaliseringen inom jordbruket måste ske i samförstånd och samarbete med jordbrukarna själva, så att dess karaktär av jordbrukarnas egen verksamhet understrykes. De nya jordbruksorganen bör arbeta under sådana former att jordbrukets praktiska utövare få möjlighet att göra sina synpunkter gällande. Det är nödvändigt att se till, att nedläggning av småbruk eller ofullständiga jordbruk icke mot innehavarnas vilja frampressas. Småbruket utgör ur såväl ekonomiska- som sociala- och befolkningssynpunkter en för vår folkförsörjning nödvändig produktionsform, som särskilt lämpar sig för mera arbetskrävande animalisk och vegetabilisk produktion.

Det är av vikt, att jordbrukets organisationer utvecklas och stärkas samt fritt kunna verka för jordbrukets förkovran och ekonomiska höjande.

Trädgårdsodlingen och fiskets utövare böra beredas god utkomst samt trygghet för sina näringar på liknande villkor som för jordbruket. För att vinna detta mål bör deras organisationssträvanden understödjas. Arbetskraft, sysselsatt vid jord- och skogsbruk, bör beredas en lika god ställning som industriarbetare och statsanställda i jämförbara förhållande. Förutsättningen härför är en rättvis prissättning på jordens och skogens produkter.

Skogsbruket.

Över hälften av vårt lands export härrör från skogen som råvarukälla, vilket möjliggör betalning av en betydande del av vår import. Dikningar, röjningar, planteringar och liknande arbeten, som höja skogsbrukets avkastning, böra främjas genom anslag från det allmänna. Vägar för skogsbruket fylla också

en betydelsefull uppgift såväl för virkestransporterna som för en jämn sysselsättning av arbetspersonalen varför utvecklingen av skogsbygdernas vägväsende bör främjas.

Ofta kräver åtgärderna i skogen investering av kapital på mycket lång sikt. I sådana fall bör det allmänna ekonomiskt stödja dessa åtgärder.

Erforderliga flottleders utbyggande och förbättrande ökar förutsättningarna för vårt lands skogsbruk. Staten bör genom lagstiftning söka stimulera intresset härför och skogsägarnas rätt till flottning i såväl allmänna som enskilda flottleder säkerställas.

Skogsägarnas organisationer böra äga frihet att utan hinder av statligt framdrivna inköpskarteller eller liknande åtgärder arbeta för att en skäligen andel av träförädlingsindustriernas intäkter kommer skogsägare, körare och huggare till del. En avveckling av den nuvarande virkesregleringen bör ske i syfte att erhålla en rättvis prissättning och ändamålsenlig virkesfördelning.

Forskningen rörande lämpligaste metoder för att ur skogsbruket utvinna bästa möjliga avkastning samt en förbättrad virkesförädling bör bedrivas med stor intensitet.

Landsbygdens näringsliv, elektrifiering och kommunikationer.

Genom förekomsten av ett rikare och mera allsidigt utvecklat näringsliv på landsbygden underlättas strävandena att förbättra landsbygdsbefolkningens levnadsvillkor samt att åstadkomma trevnad och trivsel på landsbygden. För att motverka för hela samhället skadlig folkförflyttning böra statsmakterna främja en utveckling av industriell och småindustriell företagsamhet jämte hantverk och hemslöjd på landsbygden.

Ett rikt förgrenat och väl underhållet vägnät samt goda trafikförbindelser utgöra jämte fullföljandet av elektrifieringen och förbättring av post- och telefonförbindelserna nödvändiga förutsättningar för utvecklingen av landsbygdens näringsliv.

Vid krisregleringarnas handhavande får icke den småindustriella företagsamheten försättas i en sämre ställning än den storindustriella.

Socialpolitiken.

I reformarbetet för att nydانا socialvården och ersätta denna med en brett lagd socialförsäkring har Landsbygdspartiet bondeförbundet tagit verksam de. Särskilt må erinras om partiets initiativ och insatser för besluten om de allmänna barnbidragen och höjningen av folkpensionerna med avskaffande av behovsprövningen. Vid årets riksdag har emellertid regeringen förklarat, att en reformpaus är nödvändig med hänsyn till det försämrade ekonomiska läget. Med beklagande härav uttalar Landsbygdspartiet bondeförbundet som sin mening att arbetet på socialvårdens nydanande bör återupptagas, så snart de ekonomiska förutsättningarna härför kunna åstadkommas och personal i tillräcklig omfattning för socialvårdsanstalternas funktion kan erhållas. Utbyggnaden av socialförsäkringen bör ordnas under medverkan och medansvar av de enskilda medborgarna. De socialpolitiska åtgärderna böra så utformas, att landsbygdsbefolkningen blir delaktig av dessa åtgärder på ett med stadsbefolkningen likvärdigt sätt. Det är nödvändigt att redan genomförda reformer samordnas på ett bättre sätt. Den aktiva befolkningspolitik, som på senaste tid inletts i syfte att lätta försörjningsbördan för barnfamiljerna, bör fullföljas i den mån ekonomiska förutsättningar härför föreligga. Det är icke rimligt att en eventuell ytterligare nedgång i penningvärdet skall få försämra de ekonomiska villkoren för dessa familjer.

Sjukvården och den förebyggande hälsovården måste snarast utbyggas och genom resebidrag göras tillgängliga för landsbygdens befolkning på samma villkor som för städernas. Den av statsmakterna beslutade reformen i avsikt att utveckla den förebyggande tandvården måste snarast förverkligas. Bristen på sjukvårdspersonal och barnmorskor måste avhjälpas genom förbättrade utbildnings- och anställningsförhållanden.

Rusdryckerna äro en folkfiende, som genom lagstiftning och upplysning måste bekämpas.

Nykerhetsorganisationernas samhällsgagnande verksamhet bör stödjas. Målet måste vara att göra Sveriges folk till ett nyktert folk.

Statens byggnads- och bostadspolitik utformas på ett sådant sätt, att byggnads- och bostadsförbättringsverksamheten på landsbygden bättre främjas. Lån och bidrag för dessa ändamål måste överhuvudtaget komma landsbygdens folk till del på ett mera rättvist sätt. Vid byggnadsregleringens handhavande får landsbygdens intressen icke eftersättas.

Husmödrarnas arbetsböda bör underlättas genom rationaliseringsåtgärder på det husliga arbetets område. På landsbygden måste arbetet med att inleda vatten och avlopp samt elektrisk kraft och ljus jämte uppförandet av andelstvättstugor och andelsbagerier med stöd av det allmänna fullföljas i så snabb takt som möjligt.

Tanken på årlig semester åt alla realiseras i möjlig mån genom utbyggnad av lämplig organisation för semestervikarier, hemvårdarinnor o. d.

Undervisningsväsendet.

Vid den reform av undervisningsväsendet, som nu planeras, bör den grundsatsen vara vägledande, att undervisningen skall syfta både till meddelande av kunskaper och till karaktärsdanning. Folkskolan, som utgör grundvalen för all undervisning, bör förbättras varvid tillräcklig hänsyn tages till landsbygdens förhållanden. Kostnaderna för ett normalt byggnadsbehov av skollokaler och tjänstebostäder för folkskoleväsendet övertages helt av staten. Likvärdiga utbildningsmöjligheter för all ungdom, oberoende av bostadsort och föräldrars eller målsmäns ekonomiska villkor beredas. Yrkesutbildningen effektiviseras och anpassas efter näringslivets behov. Den praktiska undervisningen bör värdesättas lika högt som den teoretiska. Det frivilliga folkbildningsarbetet bör verksamt stödjas av det allmänna.

Landsbygdens kulturliv.

Landsbygdens kulturliv bör bringas till en rikare utveckling genom insatser av landsbygdens egen befolkning och dess organisationer med stöd av det allmänna. Värdefull litteratur, konst, musik m. m. får icke förbehållas tätorternas befolkning utan även landsbygdens folk bör beredas möjlighet att direkt bli delaktigt av dessa kulturvärden.

Svenska män och kvinnor:

Rösta med

Landsbygdspartiet Bondeförbundet
den 19 september 1948.